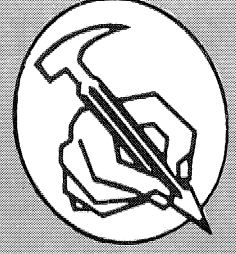

TMMOB

JEOLOJİ MÜHENDİSLERİ ODASI

HABER **BÜLTENİ**

ARALIK 1990

ÖZEL SAYI

OKURLARIMIZA

ZONGULDAK MADEN OCAKLARI KAPATILAMAZ!

ZONGULDAK MADEN OCAKLAR! KAPATILAMAZ

Zonguldak'ta 30 Kasım 1390'da başlayan TTK Maden ve MTA işçilerinin grevi sürüyor.

Sayırsız direnişlerin yaşandığı, Zonguldak'ta bu kez işçi sınıfı tarihinde dönüm noktasının başını çekmeye aday işçiler brüt 2.5 milyon lira istiyorlar. TTK ve MTA adına Türk Kamu Sen. İse iki yılı dört bölüme ayırarak, kıdem parası da dahil olmak üzere şu artışı öneriyor;

1. Altı ay brüt 420 bin TL/ay.
2. Altı ay brüt 300 bin TL/ay.
3. Altı ay brüt 332 bin TL/ay.
4. Altı ay brüt 414 bin TL/ay.

540 bin lira yeraltı, 450 bin lira yerüstü ortalama ücretle çalışan maden işçileriyle alay edercesine bu öneriyi getirenlerin amaçlarını doğru tesbit etmek gerekiyor.

Bu kuruluşlar zarar ediyor hepsi kapanır, açıklamaları tehdit olmanın yanı sıra amaçlarının açığa vurulmasıdır. Bu amaçlarını kalkınma planlarında çok daha açık olarak ifade etmektedirler,

Devletin, maden işçilerine ve diğer işçilere karşı bu olumsuzluklarının temelinde 12 Eylül politikaları yatmaktadır, Kalkınma Planlarının altıncısının Madencilik bölümünün AMAÇ maddesinde aynen şöyle yazılıdır

"Madenlerin etkin bir biçimde ekonomiye kazandırılması enerji ve sanayi hammadde talebinin ucuz ve güvenli bir şekilde temini sektörün başlıca amacını teşkil etmektedir¹

Bu amacın gerçekleşmesi doğrultusundaki ilke ve politikalar bölümünde de şunlar yazılıdır.

"Ekonominin ihtiyacı olan her türlü madencilik ürününün güvenilir ve ucuz şekilde, israfa meydan vermeden sağlanması temel ilkedir. Bu ilke doğrultusunda her türlü imkandan yararlanılacaktır,"

Mümkün olduğu ölçüde kamu kesimi üretime dönük yatırımlara girmeyecek, özel kesimin görevi üstlenmesi özendirilecektir.

Devlet planında yer alan yatırımlara girmeden ucuz ve güvenli üretim gerçekleşmesi bir tek şekilde sağlanır. O da maden işçilerinin en düşük ücretlerle çalıştırılması ile olacaktır. Ucuza üretilen enerji ve madensel hammaddeler kimin için üretilecek? Bu sorunun yanıtını çarpıcı bir örnekle yakalamak mümkün. 1965-1980 yılları arasında TTK, Demir Çelik Fabrikalarına 20-25 Dolardan 37,5 milyon ton kok kömüre eşdeğer taş kömürü sattı. Oysa o tarihler arası dünya taşkömür fiyatı 110-100 Dolar/ton idi. Tonda 80-85 Dolar zarar, tam 15 yıl sürdü. Hiç kimse bu duruma bağırıp çağırmadı, Maden işçilerinin ürettiği değerden 15 yıl boyunca yaklaşık 3,5-4 Milyar Dolar yaklaşık 12 Trilyon Lira demir çeliklerin kazanlarına oradan da demir çelik sanayinin patronlarının, tekellerinin kasalarına akmıştır.

Zonguldak Taş Kömürü İşletmelerinin 800 Milyar Lira zarar ettiğini söyleyerek ithal kömür peşine düşenler sosyal patlamalara neden olacaklardır. Dünya taşkömürü* fiyatının 26-28 Dolar/ton olmasına karşın bu güne kadar 65/70 Dolar üzerinden alım yapılmıştır. 65-70 Dolarlık bu faturaları göstererek kimseyi kandıramıyacak olanların Avustralya ve Güney Afrika kömürlerini dünya üzerinde pazarlayarak sömürmenin bir parçası olduklarını da saklamayacaklardır. Zonguldak maden işçilerinin haklı taleplerini zarar gerekçesiyle reddedenler bu sömürünün ortaklarıdır.

1985-1990 yılları arasında uygulanan beşinci 5 yıllık kalkınma planının ilkeler ve politikalar bölümünün 12 maddesinde Taş Kömürü üretiminin bir Ana Plan uyarınca geliştirileceği belirtilmektedir. Ama ne var ki ne bu plan uygulanmış ne de yatırım yapılmış, öyle ki 1989 yılında TTK'nın DPT'den istediği DPT'nin kırarak kabul ettiği yatırım paralarının ancak % 16'sı verilmiş. Veril-

meyen bu paralar nerelere kullanılmış kimlerin cebine, nasıl akıtılmış? Milletvekili maaşlarını bir oturmunda 12 Milyon Lira yapanlar, Diyanet İşlerine yeni hoca kadrosu açarak 200 Milyar ek bütçe ayıranlar, devlet kredileri ile patronlarını daha zengin edenler, önce kredi verip onunla devlet işyerlerini özelleştirenler ZONGULDAK için yatırımlarını neden vermediler, vermiyorlar?

Yirmi yıldır Zonguldak havzasına yatırım yapmayanların bugün kalkıp 800 Milyar zarar ediyoruz, işçilerin isteklerini bu müessesenin karşılaması mümkün değildir demeye hakları yoktur, Son yirmi yıldır dışarıdan temini zorunlu önemli tesis ve teçhizatın sağlanmaması ve hazırlık işlerinin mekanize edilmemiş olmasından dolayı bakır panolar için hazırlıklar yapılamamıştır. Havzaya gerekli yatırımlar yapılsa satılabilir üretim 7 Milyon Ton/Mil'a çıkması olanaklı İken bu yatırımlarda yapılmamıştır.

30 Kasım'dan beri grev yapan işçiler;

- MADEN OCAKLARINA SAHİP ÇIKIP YÜRÜYORLAR
- EMEK İÇİN, ONUR İÇİN YÜRÜYORLAR
- HAK İÇİN, NAMUS İÇİN YÜRÜYORLAR
- KADIN - ERKEK - GENÇ-YAŞLI YÜRÜYORLAR
- AKIL - YÜREK - BİLİNÇ İLE YÜRÜYORLAR
- ÖFKE - TEPKİ - COŞKU İLE YÜRÜYORLAR
- İNSANCA YAŞAMAK İÇİN YÜRÜYORLAR
- DEMOKRASİ VE İNSAN HAKLARI İÇİN YÜRÜYORLAR
- YAŞANASI BİR ZONGULDAK'A YÜRÜYORLAR
- YAŞANASI BİR TÜRKİYEYE YÜRÜYORLAR

Böyle güzel bir eylemi tüm gücümüzle destekliyoruz. •

JMO YÖNETİM KURULU

TAŞKÖMÜRÜ GERÇEĞİ

Jeoloji Yük. Müh. Metin EEGDS

Taşkömürü; Birincil enerji kaynaklarının en önemlisidir. Ayrıca değişik endüstri kolları ve özellikle Karbo-Kimya ve Demir-Çelik endüstrilerinin vazgeçilmez ana hammaddesidir. Taşkömürü yalnız günümüzün değil, geçmişin de —özellikle endüstri devrimi— en gözde hammaddesidir. Zaten endüstri devrimi de o zamanın en büyük taşkömürü üreticisi ülkede olmuştur. Endüstride, ulaşımda (tren, gemi) buharlı makinelerin kullanılması devrim yapmıştır. Kısaca endüstri devriminin itici gücü, motor gücü TAŞKÖMÜRÜdür.

Taşkömürleri L Jeolojik zamanın (Paleozoyik) Üst Karbonifer döneminde oluşmuşlardır. Çok yaygın olarak kuzey yarımkürede (Dünya rezervinin % 95'i) bulunmaktadır. Birincil enerji kaynakları içinde kömür; dünyanın sahip olduğu en zengin enerji kaynağıdır. Dünya kömür rezervi; $1.536.784.10^6$ tondur. (1987) (Bunun $1.206.001.10^6$ sını Taşkömürü, $390.783.10^6$ sını linyit) Dünya petrol rezervi ise $123.8.10^9$ ton veya $916,6.10^9$ varildir,

"Dünya kömür üretiminin yaklaşık 2/5'i Batı Bloku, bu üretimin yaklaşık 2/5 ne yakın bölümü» her birinin sermayesi en az, az gelişmiş bir ülkenin yıllık bütçesine eş değer olan dev çok uluslu kuruluşlarca üretilmektedir. Batı Bloku üretimin başka bir % 35 lik bölümü ise kamu kuruluşları tarafından karşılanmaktadır.

Dünya Taşkömürü rezervlerinin yaklaşık % 801 5,8,0,6, ABD ve Çin Halk Cumhuriyetinde bulunmaktadır. Bu üç ülke ile birlikte Polonya, Almanya, İngiltere, Güney Afrika Cumhuriyeti ve Avustralya önemli Taşkömürü üreticisi ülkelerdir. Dünya taşkömürü üretiminin yaklaşık % Nj üretici ülkelerde \nektedir Ancak % 10 dan

az bir bölümünün Uluslararası ticareti yapılmaktadır.

Dünya Taşkömür Üretimi	
1970 Yılı	2138.10 ⁶ ton
1975 "	2361 ^M
1980 "	2728 ^H
1985 "	3161 ["]
1987 "	3334 ^u

Dünya Taşkömürü Üretiminde yükselen bir trend izlediği tablodan açıkça görülüyor.

Ülkemizde Taşkömürüne gereksinim 18. Yı sonlarına doğru başlar. Taşkömürünün ülkede varlığı o yıllarda bilinmediğinden gereksinim dışı alım yoluyla karşılanır. Kömür daha çok donanmada kullanılmaktadır. Ülkemizde taşkömürü ilk kez deniz erlerinden Uzun Mehmet tarafından 1829 yılında Ereğli Köseağzı yöresinde bulunur. Bölge kısa zamanda çok sayıda araştırmacı tarafından izlenir, M. Schlehan 1852'de havzanın Amasra kesiminde yaptığı çalışmalarda Kabronifer Flo* rasından 7 cins tanımlar, Zeitschrift der Deutschen Geologischen Gesellschaft" (1852), Kozlu'dan M. Barkley tarafından derlenen örnekler p, Tchihatchefet tarafından incelenerek, kömürlerin Karbonifer yaşlı oldukları belirlenir, "Asie Mineure Geologie I, (1867),

Havza imparatorluk döneminde yabancı, Cumhuriyet dönemi ve MTA'nın ilk kuruluş yıllarında yabancı-yerli daha sonraları yerli olmak üzere çok sayıda araştırmacı tarafından çalışılmıştır, Araştırma sonuçları 100'ü aşan rapor ve değişik yayın organlarında makale olarak yayınlamıştır. Ancak yapılan araştırmaların ve önerilerin toplu bir değerlendirilmesi yapılmadığından veya yapılmadığından arama ve işletme çalışmalarından istenilen nitelik sağlanamamıştır. Burada arama ve işletme çalışmalarının,

bugün işyerlerinde grev uygulanan iki ayrı kuruluş (MTA-TTK) tarafından yapılıyor olmasını belirtmek gerekir.

Zonguldak Türkiye'nin tik taşkömürü havzasıdır. Eşdeğeri bir havzanın bulunması mümkün değildir. Bu nedenle havza çok iyi değerlendirilmelidir. Arama çalışmalarını yürüten MTA Genel Müdürlüğü Havza'da kömürün yayılımını belirlemiştir. Armutçuk, Kozlu, Üzülmaz, Karadon ve Amasra Üretim Bölgeleri yakın çevresi dışında -1200, -1500 m üstünde kömür bulunma olasılığı yoktur, Artık yatay aramacılık sona ermiştir. Son yıllarda Amasra Bölgesinin doğusunda Kurucaşile, Cide, Azdavay ve Söğütözü yörelerinde yapılan sondajlar bu durumu açık bir şekilde ortaya koymuştur.

Artık havzada kömür aranması ve üretimi daha derinlere ve deniz altına yönelecektir. Bu durum şimdilere göre çok daha yüksek yatırım (arama ve işletme) gerektirecektir. "1991-1992 yılı için önerilen yatırım miktarları bir bölge için gerekli olacak yatırımı bile karşılamaktan uzaktır". Teknoloji, makina, teçhizat v.s. (arama ve işletme) gerektirecektir. Nitelikli işgücü gerektirecektir. Esasen bu durum yıllar öncesinden beri bilinen bir gerçek olmasına rağmen gerekli önlemler alınmamıştır. Bugünlere bir günde gelinmemiştir, Yılların ihmali istismarı söz konusudur, Ertelenen sorunların birikimi bugünkü açmazlara neden olmuştur.

Aramadan (rezerv belirleme, işletme planlaması, hazırlık çalışması) - üretimin en son aşamasına dek gerçekleştirilecek işletmeciler-araştırmacı birlikteliği ve diyalogu sorunların çözümüne açıklık getirecektir. Özellikle yeraltı fasiyes haritalarının yapılması, kesitlerin düzenlenmesi, yanal dikey geçişlere yön ve boyut kavramı

getirilmesi durumunda çıkacak sorunlar önceden öngörülebilir ve müdahale bilinçli olarak yapılabilir, Ayrıca yüzey jeolojisi ve tektonik yeni bir yaklaşımla tekrar ele alınarak yeraltı ile birleştirilmelidir.

TTK kendi bünyesinde bu amaca uygun önerilen çalışmalarını yapacak arama kadrosunu oluşturmalıdır. Bu kadro arama çalışmaları ile birlikte, diğer sorunların çözümüne yönelik çalışmalar üretimin her aşamasında sürdürmelidir. Üretim derinlere ve denizaltıma yöneltilmesi günümüzde artık bir zorunluluktur,

Havzanın Jeoloji Evrimi

Zonguldak Taşkömür Havzasının güney kesimlerinde temelde metamagmatik kayalardan oluşan bir karmaşık seri ile Silüriyen kuvarsitleri ve Devoniyen şeyi ve kireçtaşları yer alır. Bölge Devoniyen sonu-Karbonifer başlangıcında D-B ve KD-GB doğrultularında genellikle sağ yönlü doğrultu atımlı fayların etkisinde kalarak güneyden itibaren yükselmeye başlamıştır. Alt Karbonifer'de sığ deniz ortamında dolomitik kireçtaşları çört bant ve nodüllü bol fosilli kireçtaşları oluşur. Üst Karbonifer'de gelişen kırıntılı kıyı ve geçiş ortamlarında, ardalanmış olarak çakıltaşı kumtaşı, silttaşı kiltası ve kömür damarları oluşmuştur.

Bölge Üst Jura-Alt Kretase başlarına kadar kara halinde kalır. Üst Jura Alt Kretase döneminde, kömürlü formasyonların düzensiz ve dalgalı yüzeyleri üzerine diskordan olarak taban konglome-

rası ile başlayan kireçtaşları gelir.

Bölge tüm Mezozoyik sırasında oldukça hareketli olup magmatik ve tektonik etkinliğe sahne olmuş ve bu zaman dilimi sırasında "etkin kıta kenarı" tanımı için gerekli ölçütlerin tümünü sergilemiştir. Kuzey Pontidlerde, kıvrımlı ve bindirmen yapıları üzerine Senomaniyen transgresyonu gerçekleştiğinden sonra, Turoniyen ve Santoniyen sırasında kalkalkaî magmatik bir işlev gelişmiş ve kuzey volkanik kuşağı oluşturmuştur."

Zonguldak Havzasında kömürlü karbonifer birimleri; Gş~neide delta kütleleri gerisinde konumlanan menderesli akarsu sistemlerinin egemen olduğu, karasallaşan ortam ve alt ortam koşullarında oluşmuştur. Bilindiği gibi bu ortamlar oldukça karmaşık bir yapıya sahiptir. Stratigrafinin inşası ortama bağlı olarak yan ve dikey fasiyes değişimlerinin denetimi altında olmaktadır. Fasiyes değişimleri rastgele değil,

aslında fasiyes değişimlerinin doğrudan sonucunda oluşmaktadır.

Ayrıca ortamda sedimantasyonla eş yaşlı tektonik zaman ve mekan içinde karşılıklı etkileşim halinde birlikte gelişim göstermişlerdir. Aşınma ve çökme evrelerinin aynı zamanda farklı yerlerde (yükselen kesimde aşınma, alçalan yerde çökme) etkili olması nedeniyle kaymalar, bindirmeler kıvrımlar hatta yatık kıvrımlar oluşurken, havza yer yer kaynak alan konumuna gelmektedir.

Tüm bu veriler kömürlerin doğrultu atımlı fayların denetimi altında geliştiğinin açık göstergesidir. Bu durum yalnız Zonguldak Havzası için mi böyledir? Hayır! ABD'de Appalachlar, İspanya, İngiltere, Fransa, Belçika gibi ülkelerin çoğu taşkömürü havzaları için de bu durum geçerlidir.

Taşkömürü Üretimleri Ülkemizde İlk taşkömürü

Yıl	Yılında	Tonaj	Not
1900		400.000 ton	Tuvenan
1924	"	1.000.000 ton	"
1940	"	3.000.000 ton	"
1955	"	3.500.000 ton	Satılabilir
1965	"	4.390.000 ton	"
1975	"	4.813.000 ton	"
1985	"	3.605.000 ton	"
1989	"	3.038.000 ton	"

ortam ve alt ortamlarda gelişen koşullara bağlı olarak belirli disiplinler içinde ve öngörülebilir biçimde gelişmektedir. Kömür damarlarındaki kalınlık değişimi atak sıkıma, açma v.s. gibi olaylar

üretimi 1848 yılında Hazine-i Hassa İdaresince gerçekleştirilir. Havza'da değişik uluslardan 57 yabancı şirket 77 ocakta üretim yaparken 33 yerli şirket (İş Bankası 1920, Etibank 1940) 45 ocakta işletme faaliyetlerinde bulunurlar. Bütün bu yerli ve yabancı şirketlerin ocakları 1 Aralık 1940 tarihinde kamulaştırılır. Esasen devletleştirme talebi şirketlerden gelmiştir.

Başlangıçta 40-50 bin ton olan üretim

Dünya taşkömürü üretimi yükselen bir trend izlerken Türkiye üretiminde düşüş görülmektedir,

Havza'nın 1940 yılında devletleştirilmesi kömür işletmeciliğine ulusal bir nitelik kazandırdı.

TÜRKİYE TAŞKÖMÜRÜ REZERVLERİ (1989 İTİBARIYLA)

Müessese	Gör.	Müm.	Muh,	Hazır.	Top.
Armutçuk	19916	54854	13308	1983	90061
Kozlu	15131	225000	23651	4264	268046
Üzülmüş	50296	79300	101754	4778	236128
Karadon	30151	344571	94104	5163	473989
Amasra	30290	61962	194725	225	287202
TOPLAM	145784	765687	427542	16413	1.355426

(TTK)

miştir, 1947 yılında hazırlanan kalkınma planı uzun vadeli dış krediye dayandırılıyordu. 1951 yılında Dünya Bankası Türkiye'nin izleyeceği ekonomi politikayı ana hatları ile saptıyor ve Zonguldak Havzası da bu ekonomi politika içinde şu ilginç cümle ile yer alıyordu. "1953 senesinden sonra halihazır yatırım programlarının neticeleri belli oluncaya kadar Zonguldak Kömür Havzasının inkişafı için hiçbir taahhüde girişimemeli" (Barker Misonu raporu; Türkiye'nin İktisadi Kalkınması 1951 Dünya Bankası Washington S. 53) (Tablo 1)

Tabloları dikkatle izlersek ilk 3 beş yıllık (1963-1977) kalkınma planları döneminde havzaya öngörülen yatırım tutarları toplamı 1,06 (% 6) fazlasıyla gerçekleşmiştir. Ancak son plan döneminde öngörülen yatırım tutarlarındaki gerçekleşme payı oldukça düşük gözüküyor.

Yatırımlardaki bu eğilim üretilere nasıl yansıyor onu görelim. (Tablo 2)

Üretim düşüyor, tüketim artıyor, açık dış alımla karşılanıyor. 1989 yılı satılabilir üretim 3038,000 ton, tüketim 6.838.000 ton, dış alım 3615000 ton. Bu demektir ki Zonguldak Havzası için öngörülen yatırımlar, ekonominin bütünlüğü çerçevesinde saptanmamıştır, saptanmış olsaydı, örneğin demir-çelik endüstrisinin talep ettiği taşkömürü yeterince karşılanabilirdi. Bir başka deyişle, üretimde belirgin bir artış mümkün olurdu,

Yatırım için ayrılan ödeneklerin niteliklerine baktığımızda en büyük pay işgücü ödemeleri olarak görülüyor.

Aşağıdaki tabloda ve grafikte bu durum gözleniyor,

GİRDİ ve İŞ GÜCÜ ÖDEMELERİ (Satılabilir 1 ton kömür için)

Yıl	İşgücü		Üretim TL,
	Girdi TL,	ödemeleri TL,	
1965	37,25	44.34	118,63
1970	42,31	75.80	188.03
1975	150.32	259.64	503.09
V>86	30,200	83.500.00	42.706
Ntë	29,532	125.271.00	108,286

Tablo 1 :

Dönem	Yıl	Planlı dönemde öngörülen yatırım değerleri (Cari Fiatlarla) Milyon TL,	Planlı dönemde gerçekleşen yatırım değerleri (Cari Fiatlarla) Milyon TL,
Birinci Beş yıllık Plan dönemi 1963-1967	1963	86,1	76,3
	1964	115,7	89,5
	1965	92,3	97,1
	1966	94,9	81,3
	1967	90,0	74,2
İkinci Beş yıllık Dönem 1968-1972	1968	60,0	80,9
	1969	59,5	82,7
	1970	122,9	153,1
	1981	168,3	167,0
	1972	354,4	273,8
Üçüncü Beş yıllık Dönem 1973-1977	1973	243,1	193,3
	1974	324,9	364,5
	1975	348,8	406,5
	1976	376,0	585,2

E.K.I İstatistik Yıllığı

Yıllar	Programlanan	Gerçekleşen	%
1982	6.950	2.728	39
1983	7.066	4.904	69
1984	7.692	5.646	73
1985	11,000	5.723	52
1986	15,350	9.194	59
1987	21,500	18.702	87
1988	34.801	22,767	65

T.T.K 1988 Faaliyet Raporu

Tablo 2 :

Yıllar	ÜRETİM		İTHALAT		TÜKETİM	
	Artış%"	1973-100	Artış	1973-100	Artış	1973-100
1963	6.7	89			6.2	92
1964	7.1	96			6.7	98
1965	>1.3	95			-27	96
1966	11.2	105			10.3	105
1967	3.1	108			-6,0	99
1968	-5.2	103			-0.8	98
1969	-1.8	101			6.3	104
1970	7.4	99			-1.5	103
1971	1,4	100			-1.6	101
1972	0,1	100			-0.3	101
1973	0,0	100			0.9	100
1974	7,0	107	900.0	1000	9.5	109
1975	-3,1	104	25.6	1256	-1.4	108
1976	-3,8	100	55.2	1950	0.9	109
1977	-4,9	95	116.0	4213	1.0	110
1978	-2,5	93	-20,3	3356	-7.2	102
1979	-5,7	87	53,8	5163	4.3	107
1980	-11,2	77	14.4	5906	5,5	101
1981	10,4	86	-31,2	4063	-2,3	98
1982	1,0	86	70.2	6913	11.5	110
1983	-11,7	76	51.0	10438	5,8	116
1984	2,6	78	187	12398	6,4	124
1985	>0,7	78	34,3	16638	9,0	135
1986	-2,2	76	12,6	18738	5,7	142
1987	-1,9	75	30,7	24481	10,3	157
1988	-5,9	70	15,0	28144	4,6	164
1989	-6,7	65	-197	22594	-9,4	149

Gerçekleşen İşletme Giderlerinin gider grupları itibariyle dağılımı; işçilik % 62,5 malzeme % 14,8, memur % 4,5» diğer giderler % 5,2 dışarıdan sağlanan hizmetler % 13 şeklindedir.

Ekonominin Diğer Sektörleri İçinde Maden Sektörü ve Taş Kömürünün Konumu.

1963-1967 dönemini kapsayan ilk beş yıllık plan döneminde KİT yatırımlarındaki madencilik sektörünün payı % 19 dolaylarındayken bu oran 1984/88 yıllarını içine alan 5. beş yıllık plan döneminde %9,6'ya düşmüştür. Bu durum Taşkömürü için çok daha vahimdir. TTK'nın yıllar itibariyle ülkemiz Kamu, Enerji, Kömür yatırımları içinde aldığı pay incelendiğinde 1970lerde Kamu yatırımları içinde % 1, enerji yatırımları içinde % 4 kömür yatırımları içinde % 56'dır. Bu oranlar 1986 yılı için sırasıyla % 0,5, % 0,9 ve % 8'dir. (TTK yıllığı) Belçika kömür madenlerinde ortalama üretim maliyeti 71 dolar/ton, Fransız madenlerinde 128 dolar/ton, Zonguldak havzasında ise 64 dolar/ton'dur. Bu örneklerde toplam maliyet içinde işçiliğin payı, sırayla % 54, % 60 ve Zonguldak'ta ise % 70 düzeyindedir,

"AET'ye üye ülkelerde kömür endüstrisi hükümetlerin finans yardımlarına bağlı olmaya devam edecektir. Ocakların modern-

leşme gayretleri ve mevcut üretimlerini gerçekleştirmeleri bu yardımlarla devam edebilecekler.

İngiltere, Fransa, İspanya, Belçika, Almanya'da devlet sübvansiyonu devam ederken İngiltere, Fransa ve Belçika'nın üretimlerini azaltması Almanya'da ise 2000 yılına kadar devlet yardımının devam edeceği beklenmektedir.

Ülkemizde ihracat ağırlıklı uluslararası rekabete uygun dışa açık büyüme modeli çerçevesinde mali politikalar uygulanmaktadır. 1986 yılından itibaren taşkömürüne uygulanan devlet sübvansiyonları kaldırılarak 22,5. 1987 tarihli ve 87/11785 sayılı resmi gazetede yayınlanan ton başına 7 dolar ithal fonu uygulaması getirilmiş, ancak demir-çelik sektörünün bu ton uygulamasının dışında bırakılması istenen sonucu vermemiştir,"(TTK , 1988 Faaliyet Raporu)

Havzada günümüze kadar yeterli yatırımlar yapılamamıştır. Yapılan yatırımlarda iş gücü ödemeleri oldukça yüksektir. Bu nedenle havzada üretim artışı gerçekleştirilememiştir. Ülke için gerekli olan taşkömürü yerli kaynaklar dışında dış alımla karşılama yoluna gidilmiştir. Üretim düşüklüğünden havzanın jeolojik koşulları sorumlu tutulamaz. Havzanın bu durumu özellikle Belçika, Fransa ve İngiltere'nin bazı taşkömürü havzaları ile ABD'de Appalaşlar kömür havzalarıyla

benzerlikler göstermektedir Buna karşın havzanın jeolojik yapısına uygun üretim teknolojisi geliştirilememiştir. Havzada üretim öznel koşullar gözönüne alınarak emek yoğunundan sermaye yoğununa (yeni üretim tekniklerinin kullanılması) yönelmeyi zorlamaktadır.

Havzada kömür üretimine "zarar ediyor" gerekçesiyle son vermenin gerçeklerle hiçbir bağlantısı yoktur. Yukarıdaki verilerde de görüldüğü gibi havzaya gerekli yatırımların yapılmamasına karşın bugün havzadaki kömürün maliyeti ithal kömürden çok daha ucuzdur. 1988 Yılı kömür üretim maliyeti 108.286.TL'dir. (TTK 1988 yılı Faaliyet Raporu), Bugün başkentte koklaşma özelliği olmayan ithal kömürünün maliyeti ise yaklaşık 125 ABD \$ (317,000-TL) dir

Buna bir de kömür üretiminin sosyal bir olgu olmasını eklersek Zonguldak taşkömürlerinin ülke ekonomisinin can damarlarından biri olduğu yadsınmaz.

Hal böyleyken planlı kalkınmanın ilk yıllarına Zonguldak ekonomik, sosyal ve kültürel alanda ilk beş-altı ile arasında yer alırken, ekonomide ağırlıklı olduğu oranda yatırımın yapılmaması nedeniyle günümüzde 20, ilin altına düşmüştür.

Sonuç olarak Zonguldak Taşkömürü Havzasının kapatılması düşünülemez! •

Sn.ÇONGAR ve Sn.TÜMER ZÖNGULDAK'DA

1 Aralık 1990 günü Zonguldak'da Odamız Başkanı Sn. Behiç ÇONGAR ve II. Başkan Sn. Hikmet TÜMER Genel Maden İş Sendikasını ziyaret ettiler ve Sendika başkanı Sn. Şemsi DENİZER ile yaptıkları görüşmede Maden İşçilerinin haklı davalarının Jeoloji Mühendisleri topluluğunca desteklendiğini bildirdiler,

TTK ve MTA daki 48 bin maden işçisinin hak alma mücadelesinin beraberinde insanlık, özgürlük ve demokratik kazanımdan da belirlediğini vurgulayarak onların yanında olduklarını, haklı mücadelelerinin kararlılıkları ve örgütlülükleri ile başarıya ulaşacaklarına inandıklarını söyleyen Oda Başkanı Sn. Behiç ÇONGAR ve II. Başkan Sn. Hikmet TÜMER Jeoloji Mühendislerinin basan dileklerini ilettiler.

TMMOB'UN ZONGULDAK ZİYARETİ

16 Aralık 1990 tarihinde TMMOB Başkanı Teoman ALPTÜRK, TMMOB II. Başkanı Mustafa GÜLEÇ, TMMOB Gn. Sekreteri İsmail KULAKSIZOĞLU, TMMOB Yön. Kurulu Üyeleri İhsan KARABABA, Cumhuriyet BAT ve Erden ERCAN, Mimarlar Odası Başkan Yavuz ÖNEN, İnşaat Müh. Odası Başkanı Rahmi LÖKER, İnşaat Müh. Odası Sn. Sekreteri Fikri KAYA, Maden Müh. Odası Başkanı Fikret ÖZBİLGİN Maden Müh. Odası Gn. Sekreteri Alpaslan ERTÜRK ve Jeoloji Müh. Odası II. Başkanı Hikmet TÜMER Zonguldak'ta GENELMADENİŞ SENDİKASI'ni ziyaret ederek tüm meslek örgütleriyle birlikte grevci maden işçilerinin Eş ve Çocukları ile Zonguldak halkının yaptığı ve artık geleneksel hale gelen şölen coşkulu mitinge katılarak onların haklı mücadelelerinin yanında olduklarını belirttiler.

MESLEK KURULUŞLARININ ZONGULDAK GREVİ KONUSUNDAKİ ORTAK BASIN AÇIKLAMASI

Kamu Kurumu niteliğindeki Meslek Kuruluşlarının yetkili organları "ZONGULDAK GREVİ" konusunda 16 Aralık 1990 günü Zonguldak'ta yaptıkları ortak basın açıklamasıyla görüşlerini kamuoyumuza duyurdular.

İNSAN HAKLARI GÜNÜ'nün 42. yıldönümünün tüm uygar Dünya'da kutlandığı, AGİK/90 zirvesiyle **İNSAN HAKLARI, DEMOKRASİ, BARIŞ** adına çok anlamlı adımların atıldığı günlerden geçiyoruz.

Ülkemize dönüp baktığımızda, **İNSAN HAKLARI** bakımından çağdaş ülkelere göre gerilerde kaldığımızı görmenin üzüntüsünü duyuyoruz.

Ülkemizde hala en temel insan hak ve özgürlüklerinin kullanılabilmesinin önündeki haksız, adaletsiz kısıtlamalar, anayasal ve yasal engeller, Uluslararası Çalışma Teşkilatı (ILO)'nin ilkeleri çiğnenerek sürdürülmektedir.

Sendikalaşmayı özellikle kamu çalışanlarına çok gören, grevli, toplu sözleşmeli **SENDİKALAŞMA** hakkını kısıtlayan, Sendikalar, Meslek Kuruluşları ve Siyasi Partiler arasındaki ilişkileri yasaklayan, 12 Eylül kalıntısı anti-demokratik hükümler ne yazık ki hala yürürlükte tutulmaktadır.

Kamu İşverenleri Sendikası, Devlet gücünü ve otoritesini, Hükümeti de arkasına alarak, Kamu kesimindeki toplu sözleşme ve serbest pazarlık görüşmelerini tek tarafı, dayatmacı, emredici çözümlere veya çözümsüzlüklere götürmektedir. Bunun en çarpıcı örneği **ZONGULDAK'ta** yaşanmaktadır. Bilindiği gibi, 30 Kasım'dan bu yana, **ZONGULAK** KASIM VE MTA 42 bin

RINI ALMAK için GREV'deler. Bu grev, son yıllarda örgütlü hak alma mücadelesinin en etkili ve tek örneği olması açısından olduğu kadar, tüm ülkeyi etkileyecek sonuçları açısından da büyük önem ve duyarlılıkla eğilimesi gereken nitelikler taşımaktadır.

ZONGULDAK GREVİNİ sadece ilgili sendika üyesi işçiler değil, mühendisi, memuru, esnafı ve serbest meslek sahipleriyle **ZONGULDAK İLİ, TÜM BÖLGE HALKI YAŞIYOR**, eğer çıkmaza girerse **TÜM TÜRKİYE'DE YAŞAYACAK GÖRÜNÜYOR.**

Grevin "Havza zarar ediyor" gerekçesiyle çıkmaza sürüklenmesinden zararını ölümler yüzüne koşullarda yeraltında çalışan maden işçilerine çıkarma niyet ve girişimlerinden, ocakların kapatılması tehdidinden özenle kaçınılmalıdır.

Havzanın zarar ediyor olmasının temelinde, mühendisi, işçisiyle maden çalışanları değil, teknolojik yenileşme ve dönüşümleri havzada yılların ihmaliyle sağlayamayan, TTK'nu politik iştiham kurumuna çevirerek maliyet artırıcı unsurları gidermek yerine körükleyen, akılcı, kalıcı bir

Türkiye Barolar Birliği Başkanı
Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Başkanı
Türk Tabipler Birliği Başkanı
Türk Eczacılar Birliği Başkanı
Türk Veteriner Hekimleri Birliği Başkanı
Türk Dış Hekimleri Birliği Başkanı

yönetim ve işletme politikası oluşturamayan anlayışlardır ve bu anlayışları havzada egemen kılanlardır.

Grev, Anayasanın 2. maddesinde nitelikleri sayılan sosyal devlet ilkelerine uygun, insanca yaşama hakkına saygıyı esas alan, Zonguldak'ta sosyal adaleti ve toplumsal dengeyi sağlayacak biçimde ivedi olarak çözümlenmelidir.

Çünkü, Zonguldak havzası gibi derin ocakların uzunca süre kapalı kalmaya hiç tahümmülleri yoktur. Eğer grev çıkmaza sokulursa ocaklar çok tehlikeli ve çözümü olası olmayan teknik sorunlar üretecek, ocakların yeniden işletmeye alınmaları olanaksız hale gelecektir.

Bu durum, demir-çelik üretiminin belini kırarak, taş kömürü ithalini getirerek, demir-çelik sanayiini tamamiyle dışa bağımlı hale sokacaktır.

Bu nedenlerle Birliklerimiz, tüm yetkili ve sorumluları, emeğe ve alınterine gerçek değer verilmesine, insanca yaşam hakkına saygı gösterilmesi için ivedi olarak gerekli önlemleri almaya ve grev karşısında duyarlı ve çözümçü olmaya çağırılmaktadır. ■

Av. Önder Sav
Teoman Alptürk
Selim Ölçer
Mekin Tanker
Yücel Akıncı
Yılmaz Bilgin

DEĞERLİ ÜYELERİMİZ

30 Kasım 1990 tarihinden beri sürmekte olan TTK ve MTA'daki 48 Bin grevli maden işçileri ile dayanışma ve güçbirliğine katılımınızı bekliyoruz. Zonguldak Etibank Şubesi 66997 ve Zonguldak Fmlak Bankası Gazipaşa Şubesi 1650 nolu Genel Grevli Madencilere Dayanışma Komitesi çağınız inancımızla.

^ fes «: y& ^ m ^ — ^

JMO HABER BÜLTENİ 2 Ayda bir yayımlanır

JMO Adına Sahibi:
BghiçCÖNGÄri

Yayına Hazırlayan:
Mustafa ACARLAR - Hayrettin
KÄDİÖĞLU - Yüksel METİN - Yavuz
F. SÜTÇÜ

Yazışma Adresi:
P.K. 507 (08424) Kızılay - ANKARA
Tel: (4) 132 30 85-134 23 88

REKLAM FİYATLARI (11)

Arka Kapak 1/2 Sayfa : 200.000

1/4 Sayfa : 100.000

İç Sayfalar Tam Sayfa : 200.000

BAROK OFSET 117 80 78 ANKARA

TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası
Bayındır Sokak 7/1 Yenişehir / ANKARA
Adresinden ve diğer il ve işyeri temsilciliklerimizden temin edebilirsiniz.

